

УДК 330.341.1:338.43

ДАЦІЙ О.І.^{1*}, КОЗЛОВА А.І.², ГОВОРОВ Д.С.³

1 д. е. н., професор, завдувач кафедри маркетингу ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», e-mail: ryps@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-7436-3264

2 к. е. н., доцент, професор кафедри економіки та управління бізнесом ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», e-mail: ai.kozlova.al@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2336-4600

3 здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», e-mail: hovorov@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1008-7181

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ КОРМІВ ДЛЯ ДОМАШНІХ ТВАРИН

Мета полягає в обґрунтуванні стану та тенденцій розвитку світового та вітчизняного ринків кормів для домашніх тварин. **Методика.** Для досягнення мети було використано загальнонаукові методи: аналізу та синтезу, структурно-функціонального та порівняльного економічного аналізу, статистичного спостереження, таблично-графічний тощо. **Результати.** На основі аналізу обсягу світового ринку кормів для домашніх тварин протягом 2021-2023 рр. і прогноз на 2024 і 2032 рр. зроблено висновок про динамічний розвиток ринку. Аналіз динаміки показників виробництва кормів протягом 2021-2023 рр. за регіонами показав значні темпи зростання виробництва у таких регіонах, як: Латинська Америка, Близький Схід, Океанія, Азіатсько-Тихоокеанський регіон, наразі в Африці виробництво кормів для домашніх тварин зменшилося. Показано, що український зооринок продемонстрував стійкий ріст: у 2022 р. – на 18,6%, а у 2023 р. – на 27,3% до 35,7 млрд грн. і перевищив довоєнні показники. визначено сучасні тенденції ринку кормів для домашніх тварин. **Наукова новизна.** У статті обґрунтовано зміст поняття «корми для домашніх тварин» як спеціалізовані корми, призначені для таких тварин, як коти та собаки і розроблені так, щоб забезпечити тварин необхідними поживними речовинами для здоров'я та добробуту. **Практична значимість** дослідження полягає в тому, що використання аналітичної інформації щодо стану та динаміки розвитку ринку кормів для домашніх тварин допоможе компаніям швидко адаптуватися до мінливого середовища, бути проактивними та гнучкими, щоб залишатися конкурентоспроможними.

Ключові слова: корми для домашніх тварин, ринок кормів, інновації, регіональна структура ринку

Постановка проблеми

За останні роки на світовому ринку спостерігаються значні зміни в культурі володіння домашніми тваринами: неспинно зростає кількість власників домашніх тварин, особливо в країнах з економікою, що розвивається. Цьому сприяють швидкі демографічні зміни, підвищення рівня доходів і пандемія були одними з важливих факторів, які сприяли зростанню кількості домашніх тварин у всьому світі. Однією з важливих культурних змін є гуманізація домашніх тварин, яка зумовила збільшення попиту на продукти преміум-класу для домашніх тварин, оскільки люди більш схильні витратити більше на здорові та високоякісні продукти харчування для своїх домашніх тварин

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми розвитку світового та українського ринку кормів стали предметом уваги ряду дослідників та вчених, як ось: Боровіков, А. Браїлко, І. Вороньцька І., Гладка А. Дудла Н., Заяць П., Косар Н., Косар О., Кобилюх О., Кравчук, Н. Кузьо, М. Мамчин, В. Мухін, П. Ніколаєва О., Свищова Ю., Сидорук М., Юхновець М. тощо.

У статті Косар Н., Кузо Н., Косар О. досліджено маркетингові комунікації виробників на ринку кормів для домашніх тварин. Результати дослідження ринку кормів для домашніх тварин показали наявність значного вибору повнораціонних і різноманітних додаткових кормів, призначених для домашніх тварин, однак найбільша частка припадає на корми імпортного виробництва [1]. Науковцями Ніколаєвою О., Свищовою Ю., Гладкою А. проаналізовано основні ринки дистрибуції зоотоварів, зокрема світовий, європейський та вітчизняний і виділено загальні тенденції та фактори,

що на них впливають [2]. Стаття Кобилюх О. присвячена дослідженню світового та вітчизняного ринків кормів для домашніх тварин: проаналізовано дані щодо ємності та динаміки розвитку petfood індустрії [3]. У дослідженні Косар Н., Заяць П. проаналізовані переваги цифрових комунікацій над традиційними, їх основні інструменти, класифіковано їх на основні та допоміжні, визначено тенденції розвитку онлайн комунікацій на ринку кормів для домашніх тварин [4]. Однак недостатньо дослідженими є динаміка обсягу виробництва кормів у світі та в Україні та структура ринку кормів для домашніх тварин.

Формулювання мети статті

Метою статті є обґрунтування стану та тенденцій розвитку світового та вітчизняного ринків кормів для домашніх тварин.

Для досягнення мети було використано загальнонаукові методи: аналізу та синтезу, структурно-функціонального та порівняльного економічного аналізу, статистичного спостереження, таблично-графічний тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження

Корми для домашніх тварин – це спеціалізовані корми, призначені для таких тварин, як коти та собаки і розроблені так, щоб забезпечити тварин необхідними поживними речовинами для здоров'я та добробуту.

Обсяг світового ринку кормів для домашніх тварин у 2021 році склав 112,1 млрд дол., у 2022 році – 95,9 млрд дол., у 2023 році оцінювався в 117,7 млрд. дол. США. За прогнозами, він зросте з 126,7 млрд. дол. у 2024 році до 193,8 млрд. дол. до 2032 року, демонструючи CAGR 5,45% протягом 2024–2032 рр. (рис.1).

За формою ринок поділяється на сухі, вологі та закуски та ласощі. На світовому ринку домінує сухий корм для домашніх тварин внаслідок більшої частки собак у загальній популяції домашніх тварин. Сухий сегмент займав значну частку ринку – 57,21% у 2023 році. У період з 2018 по 2022 рр. виробництво кормів для домашніх тварин зросло на 6,8%, у 2022 році найбільше зростання спостерігалось в категорії добавки для котів і собак – 84%, закуски та ласощі для собак зросли на 24%, вологий корм для котів – на 22%.

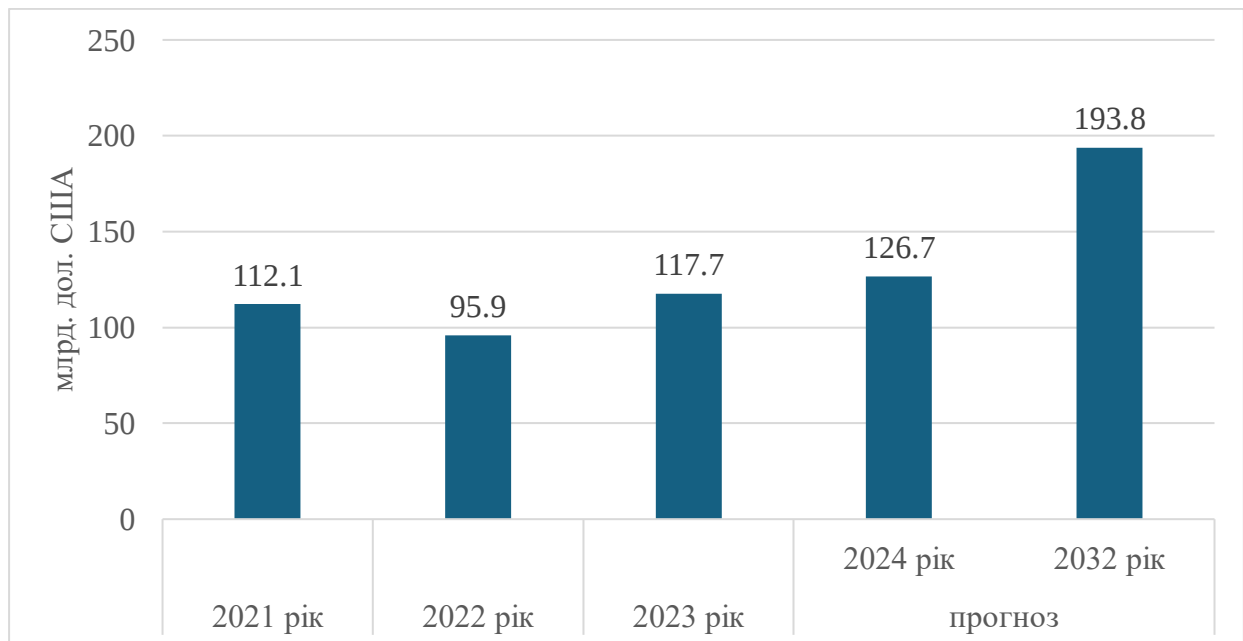

Рис.1. Обсяг світового ринку кормів для домашніх тварин протягом 2021-2023 рр. і прогноз на 2024 і 2032 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Аналіз динаміки показників виробництва кормів для домашніх тварин за регіонами протягом 2021-2023 рр. в показав, що у 2021 р. було вироблено 32,88 млн. т, у 2022 р. – 35,27 млн. т, тобто на 7,25%, ніж у 2021 р. а у 2023 р. – 34,96 млн. т, тобто на 0,88% менше, ніж у 2022 р. У 2022 р. значні темпи зростання виробництва кормів для домашніх тварин спостерігалися у таких регіонах, як: Латинська Америка – 19,22%, Близький Схід – 17,25%, Океанія – 11,06%, Азіатсько-Тихоокеанський регіон – 9,33%, наразі в Африці виробництво кормів для домашніх тварин зменшилося на 24,57%.

Протягом 2021-2022 рр. найбільшим був ринок Європи: виробництво кормів для домашніх тварин у натуральному виразі склало відповідно 11,59 млн. т і 11,78 млн. т, однак у 2023 р. виробництво кормів в Європі скоротилося. Порівняно з рештою світу, лише Європа та Латинська Америка мали у 2023 р. скорочення виробництва кормів для домашніх тварин: Європа – на 6,88%, Латинська Америка – на 2,14%. До цього призвели збої в ланцюзі поставок та інфляційний тиск. Наразі на перше місце виходить Північна Америка, де було вироблено 11,34 млн. т кормів, що показало зростання на 1,25%, порівняно з попереднім роком.

В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні завдяки зростанню кількості власників домашніх тварин у 2022 р. виробництво кормів для домашніх тварин зросло на 9,33% а у 2023 р. – лише на 1,21%. У регіонах Китай збільшив виробництво кормів для домашніх тварин на 6%. Найшвидший темп зростання у 2023 р. NPD визнається в Океанії – 64,00% та Африці – 58,82%. (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка виробництва кормів для домашніх тварин за регіонами протягом 2021-2023 рр.
(млн. т)

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Регіон	Рік			Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021 рр.	2023 до 2022 рр.
Африка	0,45	0,34	0,54	-24,57	58,82
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	2,27	2,48	2,51	9,33	1,21
Європа	11,59	11,78	10,97	1,65	-6,88
Латинська Америка	7,43	8,86	8,67	19,22	-2,14
Близький Схід	0,09	0,11	0,11	17,25	0,00
Північна Америка	10,60	11,20	11,34	5,66	1,25
Океанія	0,45	0,50	0,82	11,06	64,00
Всього	32,88	35,27	34,96	7,25	-0,88

Найактивнішим регіоном щодо виробництва кормів для домашніх тварин залишається Європа, її частка склала у 2021 р. – 35,25%, у 2022 р. – 33,40%, у 2023 р. – 31,38%; частка Північної Америки у 2021 р. – 32,24%, у 2022 р. – 31,76%, у 2023 р. – 32,44%. Світова регіональна структура виробництва кормів для домашніх тварин у 2021-2023 рр. представлена на рисунку 2.

У вартісному виразі домінуючим сегментом загального ринку кормів для домашніх тварин є Північна Америка – у 2023 р. вона мала частку ринку а 42,55%, а обсяг виробництва склав: у 2022 р. – 50,45 млн. дол. США, у 2023 р. – 51,43 млн. дол., наразі до 2032 р. прогнозується зростання обсягу ринку кормів для домашніх тварин цього регіону до 59,76 млн. дол. США, що спричинено великою кількістю домашніх тварин та зростаючою тенденцією гуманізації домашніх тварин [6].

Розвиток ринку зоотоварів в Україні почалося в середині 90-х років XX століття з появи таких дистриб'юторів, як компанії Suziria Group у 1993 році та Collar i Kormotech, які задовольнили ринковий попит на високоякісні корми та аксесуари для домашніх тварин. У 2020 році пандемія COVID-19 значно збільшила кількість власників домашніх тварин, що призвело до збільшення попиту на товари для домашніх тварин та збільшення виробництва в Україні. Повномасштабне вторгнення у 2022 році принесло нові виклики. Однак український зооринок продемонстрував стійкий ріст, незважаючи на складні умови після початку повномасштабного вторгнення. У 2022 р. він виріс у грошовому вимірі на 18,6%, а у 2023 р. – на 27,3% до 35,7 млрд грн., порівняно з 2022 р., і перевищив довоєнні показники. Прогноз на 2024 р. свідчить про мінімальне зростання зооринку на 15%, що свідчить про високий рівень суспільного інтересу до догляду за домашніми тваринами та перспективи ринку.

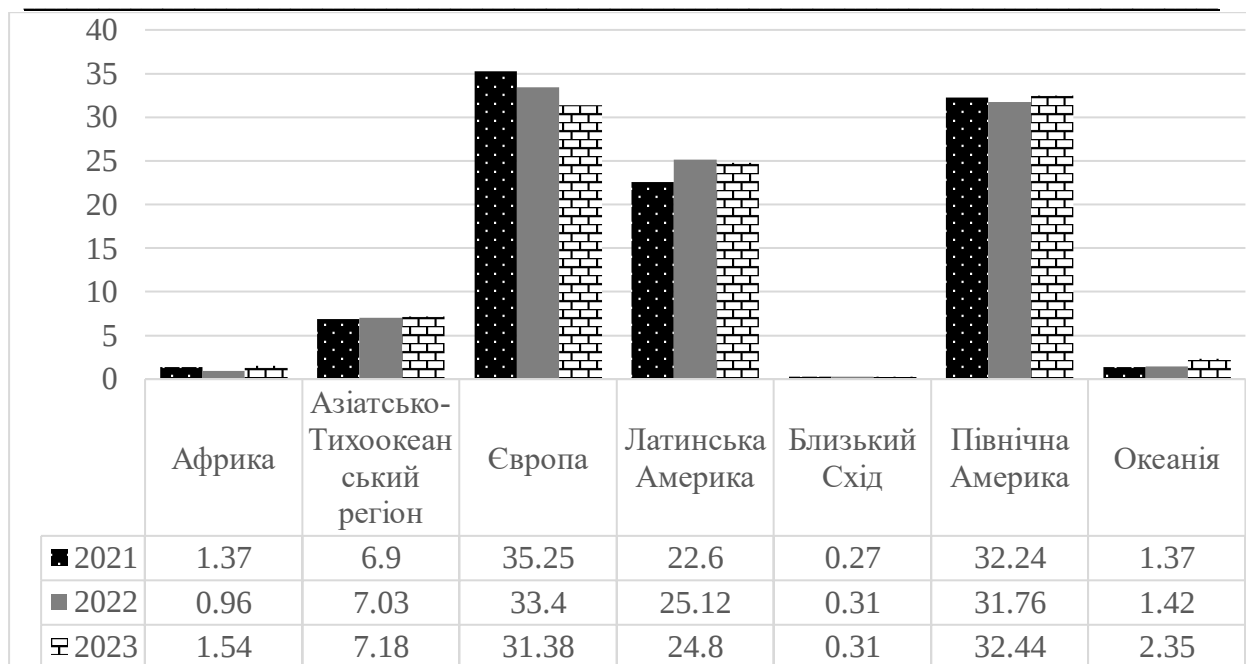

Рис.2. Світова регіональна структура виробництва кормів для домашніх тварин у 2021-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Виробництво кормів для домашніх тварин, незважаючи на повномасштабне вторгнення та зміни у логістиці, у грошовому еквіваленті продовжувало зростати: у 2022 році на 26% – до 21,5 млрд грн (порівняно з 17,04 млрд грн у 2021 році) і у 2023 році на 28%, до 27,4 млрд грн. [39]

Динаміка виробництва кормів для домашніх тварин в Україні протягом 2021-2023 рр. у грошовому виразі представлена на рисунку 3.

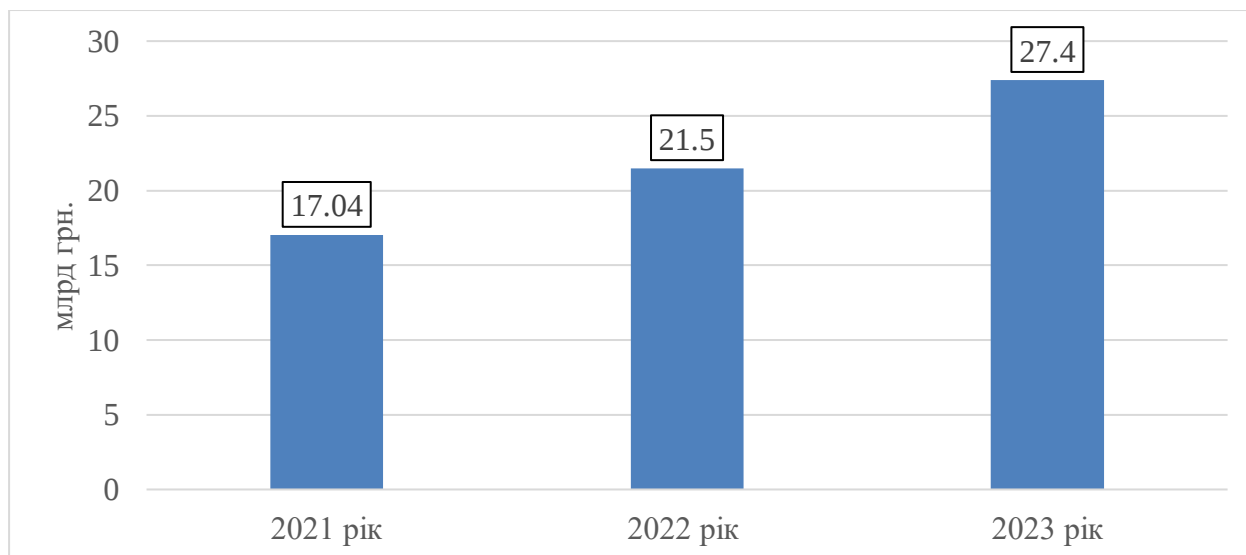

Рис.3. Динаміка виробництва кормів для домашніх тварин в Україні протягом 2021-2023 рр. (млрд грн.)

Джерело: побудовано авторами на основі [7]

Сучасними тенденціями ринку кормів для домашніх тварин є такі:

1. Домінування онлайн-покупок. Витрати на електронну комерцію досягли 15 млрд. дол. У 2022 р., що на 21,3% більше, ніж у попередньому та 36 млрд. дол. у 2023 р. – це збільшення на 20% порівняно з 2022 р.

2. Повільне зростання натуральних і беззернових кормів для домашніх тварин.

3. Популярність ліофілізованих кормів, які виготовляються за допомогою сублімаційного сушіння, що допомагає запобігти розвитку бактерій і значно подовжує термін зберігання харчових продуктів.

4. Широке впровадження інноваційних кормів для домашніх тварин: нові формули, розміри, пропозиції; альтернативні джерела білка в кормах; персоналізоване харчування для домашніх тварин.

5. Превалювання сухого корму над вологим. У 2022 р. продажі сухих кормів для домашніх тварин зросли на 18,7% у порівнянні з 16% зростанням вологих кормів [8].

Висновки

Ринок кормів для домашніх тварин нині швидко розвивається. Він охоплює різні види підприємств, які займаються виробництвом і розповсюдженням харчових продуктів, призначених для домашніх тварин, насамперед котів і собак.

Ключовими глобальними тенденціями щодо кормів для домашніх тварин є такі: персоналізація продукту та формули; натуральні та прості для розуміння інгредієнти; стійкість. Для тренду натуральних інгредієнтів чекає попереду більша масовість заморожених/охолоджених кормів для домашніх тварин. У тенденції сталого розвитку акцент на меншому використанні води.

DATSIY A.^{1*}, KOZLOVA², D. GOVOROV³

1* Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Marketing Private Joint Stock Company «Higher Educational Institution «Interregional Academy of Personnel Management»

2 Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Economics and Business Management Private Joint Stock Company «Higher Educational Institution «Interregional Academy of Personnel Management»

3 Applicant of the second (master's) level of higher education Private Joint Stock Company «Higher Educational Institution «Interregional Academy of Personnel Management»

STATE AND DEVELOPMENT TRENDS OF THE PET FOOD MARKET

The goal is to substantiate the state and trends of development of the global and domestic pet food markets. **Methodology.** To achieve this goal, general scientific methods were used: analysis and synthesis, structural-functional and comparative economic analysis, statistical observation, tabular and graphic analysis, etc. **Results.** Based on the analysis of the volume of the global pet food market during 2021-2023 and the forecast for 2024 and 2032, a conclusion is made about the dynamic development of the pet food market. Analysis of the dynamics of indicators during 2021-2023 of pet food production by region showed significant growth rates in such regions as: Latin America – 19.22%, the Middle East– 17.25%, Oceania – 11.06%, Asia-Pacific region– 9.33%, now in Africa the production of pet food decreased by 24.57%. It is shown that, despite the full – scale invasion of the Russian Federation in 2022, the Ukrainian pet market showed steady growth: in 2022 – by 18.6%, and in 2023-by 27.3% to UAH 35.7 billion and exceeded pre-war figures. Current trends in the pet food market are identified: the dominance of online purchases; slow growth of natural and grain-free feeds; the popularity of freeze-dried feeds, which are produced by sublimation drying; the widespread introduction of innovative pet feeds-new formulas – sizes, offers; alternative protein sources in feeds; personalized pet food; the predominance of dry food over wet food. **Scientific novelty.** The article substantiates the content of the concept of «pet food» as specialized feeds intended for animals such as cats and dogs and designed to provide animals with the necessary nutrients for health and well-being. **The practical significance** of the study is that the use of analytical information on the state and dynamics of the pet food market will help companies quickly adapt to a changing environment, be proactive and flexible in order to remain competitive.

Keywords: pet food, feed market, innovations, regional market structure

REFERENCES

1. Kosar, N., Kuzo, N., Kosar, O. (2023). Osoblyvosti marketynhovoї komunikatsiinoї polityky vitchyznanykh vyrobnykiv kormiv dlia tvaryn. [Features of marketing communication policy of domestic animal feed producers] *Via Economica*, 2, 46-53. zrobyty: URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2023-2-7>.
2. Nikolaieva, O., Svyshchova, Yu., & Hladka, A. (2024). Analiz ta prohnozuvannia rynkiv kormiv dlia tvaryn metodom ekstrapoliatsii. [Analysis and forecasting of animal feed markets by extrapolation] *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina Serii ekonomichna*, (106), 26-38. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2024-106-03>
3. Kobylukh O.Ia., Holovni trendy rozvytku kormiv dlia domashnikh tvaryn. [The main trends in the development of pet food] *Akademichni vizii*. 2023. Vyp. 26. S. 1–11. DOI:<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10441147>
4. Kosar, N., & Zaiats, P. (2024). Instrumenty marketynhovykh onlain komunikatsii na rynku kormiv dlia domashnikh tvaryn. [Online marketing communication tools in the pet food market] *Ekonomika ta suspilstvo*, (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-147>.
5. Pet Food Market/ Animal Nutrition. URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com/industry-reports/pet-food-market-100554>
6. Pet Food Market. URL: <https://www.marketresearchfuture.com/reports/pet-food-market-1525>.
7. Ukrainskyi zoorynok u 2023 rotsi zris na 27% i perevyshchyyv dovoienni pokaznyky [The Ukrainian pet market in 2023 grew by 27% and exceeded pre-war figures] Suziria Group (utochnena) URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/967112.html>
8. Manufacturers & Pet Product Brands/Industry Trends and Stats. URL: <https://americanpetproducts.org/industry-trends-and-stats>

Стаття надійшла до редакції: 5.12.2024
Received: 2024.12.5